

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsrådet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om statsrådet ändras så att det till den fogas bestämmelser om rådet för bedömning av lagstiftningen. De centrala bestämmelserna på förordningsnivå om rådet för bedömning av lagstiftningen preciseras och lyfts upp på lagnivå. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att stärka ställningen för rådet för bedömning av lagstiftningen och dess bestående karaktär av ett sakkunnigorgan som gör bedömningar av konsekvensbedömningarna i fråga om lagstiftningen. Förslaget hänför sig till regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, enligt vilket regeringen stiftar en lag om rådet för bedömning av lagstiftningen för att stärka rådets ställning.

Till lagen fogas också bestämmelser om handlingar som finns i regeringarnas arkiv. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att förtydliga den rättsliga ställningen för regeringarnas arkiv och utforma klara förfaranderegler för beviljande av tillstånd att forska i regeringens handlingar.

Dessutom föreslås att det till lagen fogas bestämmelser som begränsar offentligheten för vissa handlingar som hänför sig till regeringsförhandlingarna. Detta innebär ett begränsat undantag från allmänna bestämmelser om tidpunkten för när handlingar blir offentliga i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att förtydliga dessa handlingars rättsliga ställning, samtidigt som det säkerställs att offentlighetsprincipen enligt grundlagen iakttas och att den förhandlingsro som behövs vid utarbetandet av regeringsprogrammet tryggas.

Till lagen fogas också bestämmelser om förfarandet för förordnande till en uppgift i statsrådet och vid dess ministerier. I den allmänna lagstiftningen har det inte föreskrivits om förfarandet för förordnande till en uppgift. Målet är att förtydliga gällande praxis vid ministerierna och att förenhetliga praxisen på statsrådsnivå.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2026.

Lag

om ändring av lagen om statsrådet

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om statsrådet (175/2003) nya 26 a–26 e § som följer:

4 kap.

Särskilda bestämmelser

26 a §

Rådet för bedömning av lagstiftningen

För bedömning av konsekvensbedömningarna i fråga om lagstiftningen finns det vid statsrådets kansli ett oberoende och självständigt råd för bedömning av lagstiftningen. Rådet ska ge utlåtanden om konsekvensbedömningarna i utkastet till regeringens propositioner. Det kan också ge utlåtanden om konsekvensbedömningarna i utkastet till andra författningar. Dessutom kan rådet ge utlåtanden om bedömningarna av konsekvenserna av författningar som trätt i kraft. Rådet har också till uppgift att behandla andra frågor i anslutning till utvecklandet av konsekvensbedömningarnas kvalitet. Statsrådet tillsätter på framställning av statsrådets kansli rådet för tre år i sänder.

Närmare bestämmelser om rådets uppgifter och dess sammansättning, utnämningen av rådet, rådets beslutsförförhet och ordnandet av rådets verksamhet utfärdas genom förordning av statsrådet.

26 b §

Handlingar som ska föras in i en regerings arkiv

Statsrådets kansli förvaltar en regerings arkiv. I en regerings arkiv sparas handlingar som upprättats eller tagits emot inom ramen för ministrarnas, de för ministrarnas mandatperiod utnämnda statssekreterarnas och ministrarnas specialmedarbetares uppgifter samt sådana handlingar i anslutning till regeringens överläggningar som inte är myndighetshandlingar som avses i 5 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), men som bedöms ha historiskt värde och forskningsvärde.

På handlingar som avses i 5 § 3 mom. 1 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och som förs in i en regerings arkiv tillämpas vad som i 24 § i den lagen föreskrivs om sekretess för handlingar.

26 c §

Tillstånd att forska i handlingar som sparats i en regerings arkiv

Statsrådets kansli kan bevilja tillstånd att få uppgifter, även sekretessbelagda uppgifter, ur handlingar som har sparats i en regerings arkiv för vetenskaplig forskning efter det att regeringen har avgått. Vid prövningen av tillstånd ska det säkerställas att den vetenskapliga forskningens frihet tryggas.

Ett tillstånd beviljas för viss tid, och till det kan det fogas föreskrifter som behövs för att skydda allmänna och enskilda intressen. Statsrådets kansli kan återkalla tillståndet och förbjuda användningen av uppgifter som lämnats ut, om det finns anledning att anta att uppgifterna kommer att användas i strid med de förutsättningar eller tillståndsvillkor som anges i 1 mom.

På mottagaren av uppgifterna tillämpas vad som i 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande. Mottagaren av uppgifterna får inte använda en uppgift för att skada eller skymfa den som handlingen gäller eller dennes närstående eller för att kränka sådana andra intressen som sekretessen är avsedd att skydda.

Vid sökande av ändring i ett beslut om forskningstillstånd tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

26 d §

Offentlighet för handlingar som gäller regeringsförhandlingarna

Med avvikelse från 6 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet börjar rätten att få uppgifter ur en handling som ministeriet på begäran av riksdagsgrupperna upprättat för förhandlingarna om regeringsprogrammet när statsrådet har överlämnat sitt program till riksdagen i form av ett meddelande, om utlämnandet av uppgifterna före nämnda tidpunkt kan orsaka olägenheter för genomförandet av förhandlingarna om regeringsprogrammet.

Med avvikelse från 7 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet börjar rätten att få uppgifter ur en handling som riksdagsgrupperna har upprättat för förhandlingarna om regeringsprogrammet och gett in till ministeriet när statsrådet har lämnat sitt program till riksdagen i form av ett meddelande, om utlämnandet av uppgifterna före nämnda tidpunkt kan orsaka olägenheter för genomförandet av förhandlingarna om regeringsprogrammet.

26 e §

Förordnande till uppgifter i statsrådet och vid dess ministerier

Ett ministerium kan för viss tid eller tills vidare förordna någon annan tjänsteman som utnämnts till en gemensam tjänst eller ett gemensamt tjänsteförhållande vid ministeriet än en tjänsteman som avses i 26 § 3 punkten i statstjänstemannalagen till en ledningsuppgift eller någon annan uppgift vid ministeriets organisationsenhet. En tjänsteman kan inte förordnas till uppgiften som chef för en avdelning eller till en högre ledningsuppgift, med undantag för ett vikariatsförordnande på grund av semester eller annan kortvarig frånvaro.

Förordnandet till en uppgift upphör

- 1) när den tid som satts ut vid förordnandet till uppgiften löper ut,
- 2) om tjänstemannen förordnas till en annan uppgift,
- 3) genom ett beslut av det ministerium som förordnar till uppgiften.

Vid ändringssökande iakttas vad som föreskrivs i 57 § 3 mom. 3 punkten och 4 mom. i statstjänstemannalagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Det råd för bedömning av lagstiftningen som är tillsatt när denna lag träder i kraft fortsätter till utgången av sin mandatperiod. På det tillämpas denna lag.

Helsingfors den xx xxxx 20xx

Statsminister

Förnamn Efternamn

...minister Förnamn Efternamn